

עת"א 1990/07/17 - מיכאל לוי נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים, מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בנצרת בשבתו כבית-משפט לעניינים מנהליים

עת"א 1990-07-17 לוי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים ואח'

בפני	כבוד השופט יוסף בן-חמו
העותר	מיכאל לוי
נגד	
המשיבים	1. שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר - זימונים 2. מדינת ישראל

החלטה

בפני עתירת אסיר בעניין תנאי הכליאה.

העותר כלוא בתא הפרדה בכלא "שטה", מכח החלטה שיפוטית שהורתה על המשך החזקתו בהפרדת יחיד בשל סכנה לחייו ולשלומו, על רקע עובדות כתב האישום שהוגש נגדו בגין רצח שי שירזי ז"ל, בנו של ראש ארגון פשיעה "שירזי". העותר הינו "עצור" עד תום ההליכים.

טענות העותר

- תנאי שהייה בתא ההפרדה בו הוא מוחזק מזה תקופה של חודש (קודם לכן הוחזק בהפרדה בכלא גלבווע), הינם תת אנושיים, תוך רמיסת זכויותיו כאדם, השפלתו ופגיעה אנושה בו ובכבודו.
- החזקתו בתנאים הנוכחיים גורמת לו נזקים נפשיים כבדים ומתמשכים.
- בעבר נקבע בהחלטה שיפוטית (עת"א 14170/08/14) כי שהייה בתנאי ההפרדה בכלא "שטה" הינה קשה ומעיקה מאוד. בית המשפט הורה אז על הוצאתו של האסיר ששהה אותה עת בתא ההפרדה.
- תא ההפרדה קטן בהרבה מתא ההפרדה בכלא גלבווע, בו שהה העותר במשך כ- 13 חודשים.
- שטחו המזערי של התא אינו מאפשר הכנסת שולחן לתאו. השולחן נחוץ על מנת להניח עליו את האוכל ולאכול, להתפלל וללמוד את חומר הראיות בתיק הפלילי המתנהל נגדו.
- בתא מותקן חלון מעל המיטה. החלון אינו ניתן לסגירה. דרכו מבחין העותר במכלאת כלבים הנובחים במשך כל שעות היממה ומקשים עליו להתרכז בלימוד החומר.
- מחוץ לתא מצוי פתח ביוב ממנו נידפים ריחות קשים ביותר.

עמוד 1

- העברת העותר לכלא "שטה" סותרת את החלטת בית המשפט בעניינו של העותר שניתנה בתיק **עת"א 44113/02/17** שקבע שיש להעדיף את המשך החזקתו של העותר בכלא גלבוע ולא אפשר העברתו לכלא במרכז בשל תוכן המידעים המודיעיניים. העותר טוען כי גם עם אסירים בכלא שטה בו הוא מוחזק כעת יש לו סכסוכים רבים.
- החזקת העותר בכלא שטה מקשה על אשתו להגיע אליו לביקורים בתקופה שהם מצויים בטיפול פוריות.

כתב התשובה

- לעותר אין זכות לקבוע באיזה בית סוהר יוחזק. מקום הכליאה נקבע על ידי הגורם הרלוונטי בהתאם להוראות הפקנ"צ, בהתחשב ברגישות המיוחדת הנדרשת לאור המידעים בעניינו של העותר.
- היריבויות והסכסוכים שיש לעותר הינם בכמות חריגה בהיקפה, בכל בתי הסוהר בארץ.
- הגורמים המקצועיים, כולל חוות דעת סוציאלית ורפואית, קבעו כי אין מניעה להחזקתו באגף הפרדה בכלא שטה.

- גודל התא בו שוהה האסיר תואם את הוראות החוק והפסיקה - **סעיף 11ב(ב) ו - 11ג לפקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב - 1971**, וכן **בהוראות תקנות בתי הסוהר ובהוראות סעיף 9 לחוק המעצרים ותקנות סד"פ [סמכויות אכיפה מעצרים] (תנאי החזקה במעצר), תשנ"ד - 1997**.

- בפסק הדין שניתן - **בג"צ 1892/14** האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים, נקבע "מרחב מחייה" מינימאלי של 4 מ"ר ללא שירותים ומקלחת או 4.5 מ"ר עם שירותים ומקלחת. שטח התא בו שוהה העותר הוא 6.22 מ"ר, כ - 2 מ"ר יותר מהמינימום הנדרש.

- בניגוד לטענת העותר, יש בתא שולחן, כיסא, שרפרף, מאוורר, מקלט טלוויזיה, מקרר, קומקום חשמלי, כיור, מקלחת ועוד.

- החלון בתאו של העותר ניתן לפתיחה וסגירה. בדלתות התא הפונה למסדרון האגף הממוזג קיימים שני אשנבים המאפשרים כניסת אוויר קר. זאת בנוסף למאוורר המותקן בתאו של העותר ומאפשר סירקולציה של האוויר.

- המכלאה שמחוץ לתאו איננה ממוקמת רק מול תאו אלא לאורך שטח המקיף את כל בתי הסוהר. המכלאה נבנתה עפ"י הנחיות ביטחון.

- מחוץ לתאו נמצא בור ביוב מכוסה וסגור ולא נודף ממנו ריח.

במהלך הדיון ביקש העותר ובא כוחו שבית המשפט יערוך ביקור במקום על מנת להתרשם באופן בלתי אמצעי.

- נעתרתי לבקשה וערכתי ביקור במקום. אפשרתי לעותר לטעון בפני במהלך הביקור וגם שמעתי את תגובת מפקד בית הסוהר והסוהרים.

לאחר שבחנתי את טענות הצדדים, לא מצאתי מקום לקבל את העתירה.

סעיפי החוק המרכזיים בעניין תנאי המחיה לאסירים נקבעו בסעיף **11ב(ב) לפקודת בתי הסוהר**, הקובע כי "**אסיר יוחזק בתנאים הולמים שלא יהא בהם כדי לפגוע בבריאותו וכבודו**", וסעיף **9(א)** לחוק המעצרים הקובע הוראה זהה לגבי עצורים. בכל הנוגע לאמת המידה הקונקרטית ליישום הוראת החוק, נקבעה תקנה **2(ח) לתקנות בתי הסוהר**, הקובעת - בדומה לתקנה **3(ה)(3) לתקנות המעצרים**, שעניינה "שטח המחיה לעצורים" - כי השטח הממוצע לאסיר בתא, לא יפחת מ- 4.5 מ"ר - לרבות שטח השירותים, הכיור והמקלחת.

לאחרונה נדרש בית המשפט העליון לסוגיית תנאי המחיה **בבג"צ 1892/14** האגודה לזכויות האזרח נ' השר לביטחון פנים, פס"ד מיום 13/6/17, השופט רובינשטיין.

בית המשפט קבע כי שלילת חירותו האישית וחופש התנועה של האסיר, הכרוכה בעצם המאסר או המעצר, אינה מצדיקה פגיעה נוספת ביתר זכויות האסיר מעבר למידה המתחייבת מהמאסר עצמו או לשם הגשמת אינטרס ציבורי חיוני המוכר בדין. הזכות לכבוד כוללת גם זכות לקיום בסיסי בכבוד. אין ספק כי שטח המחיה הפיזי של אסיר מהווה אחד מצרכיו הבסיסיים ביותר, הקיומיים.

עוד קבע בית המשפט כי הצפיפות בבתי הכלא כרוכה בפגיעה במרווח הנשימה והתנועה הנתון לאסיר במתחם הכלא. הנזקים שגורמת הצפיפות הם רבים, סיכון למחלות, הגברת חיכוכים, אלימות והפרות משמעת וכן פגיעה בנגישות לשירותים שונים בבית הסוהר ובזמינות שלהם.

שטח מחיה מינימאלי הוא תנאי הכרחי לשם שמירה על כבודו של אדם ועל זכותו לקיום מינימאלי בכבוד. בחלק האופרטיבי קובע פסק הדין כי שטח המחיה המזערי לכל אסיר ועצור יועמד על 4 מ"ר ללא שירותים ומקלחת או 4.5 מ"ר, כולל שירותים ומקלחת.

העותר כאן מוחזק בהפרדת יחיד בתא באגף הפרדה, לאור המידעים הממשיים בדבר כוונות הפגיעה בו.

שטח התא נמדד, כעולה מהאמור בכתב התשובה ונספחיו כולל תמונות המדידה שצורפו. השטח הכולל עומד על 6.2 מ"ר.

בביקור שערכתי במקום, בדקתי את התא ואת החצר המצויה מחוץ לתא והגובלת עם מכלאת הכלבים.

החצר נקייה. אכן נמצא במקום מכסה של בור ביוב, אולם הבור אטום לחלוטין, לא נדף ממנו כל ריח.

העותר טען כי הסוהרים ניקו את החצר רק כאשר התקבלה התראה שבית המשפט מגיע לביקור במקום. גם אם נכונה טענתו של העותר, הרי שלאחר הניקיון שנעשה, ככל שנעשה, כנטען, השטח נראה נקי. אין ריחות.

במהלך הביקור במקום שארך זמן מה, לא נשמעו נביחות של שני הכלבים המצויים במכלאה הסמוכה. גם לא כאשר

יצאנו לחצר ועמדנו ליד גדר המכלאה.

המבנה בו מצוי תא ההפרדה הינו בן שתי קומות. בקומה הראשונה אגף ההפרדה ובו שני תאי הפרדה ובקומה השנייה - קומה ב' - נמצא האגף השמור המאכלס, במועד הביקור במקום, 4 אסירי אגף שמור.

במכלאה שני כלבים. הקצה האחד של המכלאה רחוק מתא ההפרדה, והקצה השני הקרוב, צמוד ממש לתא ההפרדה.

החדר המשמש את הסוהרים המוצבים באגף ההפרדה ובאגף השמור בהתאם להוראות הפקנ"צ הרלוונטיות הינו חדר שאין בו חלון הפונה לכיוון המכלאה של הכלבים ובור הביוב, כך שטענת המשיבים כי גם הסוהרים מצויים באותם תנאים אינה מדויקת. בתאו של העותר מצויים מיטה, כיור ואסלה, ציוד ודברי חשמל המאפשרים תנאי קיום בסיסיים: מקרר שולחן קטן, כיסא, שרפרף, מאורר, טלוויזיה, קומקום חשמלי, מכונת גילוח וציוד נוסף כפי שפורט בכתב התשובה.

בצמוד לתאו מקלחת ושירותים המופרדים באמצעות וילון, החלון בתאו ניתן לפתיחה וסגירה. בניגוד לנטען לא נודף ריח מבור הביוב המכוסה.

סיכומם של דברים, נראה ששטח המחיה ושאר התנאים המינימאליים, כולל התברואתיים, אין מניעה להחזקתו של המשיב בתא ההפרדה בכלא שטה.

בהיות האסיר בהפרדת יחיד, חלה החובה לבחון מעת לעת אפשרויות להקלה על תנאי ההפרדה (ראה **רע"ב 8048/10** אסי אבוטבול נ' מ"י, השופט נאור, החלטה מיום 24/2/11). בחינת ההקלות האפשריות הינה מגוונת. היא יכולה להיות בדרך של הוראה על הפרדה זוגית או במתן פריבילגיות כאלה ואחרות, וכן יכלה להיות הקלה בדרך של העברה לאגף הפרדה אחר בו תנאי המחיה טובים יותר.

העותר שהה תקופה ארוכה, חריגה, בהפרדת יחיד בכלא גלבוע, למרות שברגיל יש לנייד אסיר הפרדה אחת לשישה חודשים, כמפורט ב"פקנ"צ ההפרדות". ההחזקה הארוכה בגלבוע היתה עקב החלטה שיפוטית ונבעה מהצורך לשמור על שלומו ובטחונו של האסיר, לאחר שהמידע המודיעיני שהוצג לא אפשר נידוד לכלא באיזור המרכז.

העותר ציין כי התנאים בכלא גלבוע טובים בהרבה מאלה שבכלא שטה. כפי שנמסר על ידי המשיבה, רשימת הסכסוכים שיש לעותר על רקע המיחוס לו הינה רחבה וחוצה בתי סוהר בכל המחוזות.

הצורך בניוד אסיר הפרדה נובע משיקולי בטחון שאין מקום להתערב בהם.

העותר שוהה בכלא שטה תקופה של כחודשיים. משך הזמן בו הוא אמור לשהות שם הוא 6 חודשים. לאחר מכן, יש להניח, הוא יעבר לכלא אחר.

העתירה נדחית.

הסמכות לנייד אסיר הפרדה בפרק זמן הקצר מ- 6 חודשים נתונה לגוף המנהלי הרלוונטי. חזקה על הגורם הרלוונטי שיפעיל את שיקול דעתו ויבדוק אפשרות נידודו של העותר לכלא אחר, אף בטרם יחלפו 6 חודשים ככל שיתפנו תאי

הפרדה בהם תנאי המחיה משופרים יותר.

ניתנה היום, ל' אב תשע"ז, 22 אוגוסט 2017, בהעדר הצדדים.